

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Metodologia nauk humanistycznych Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Wschodoznawstwo	Cykl dydaktyczny 2023/24
Specjalność -	Kod zajęć 18WZNS.21K.01758.23
Jednostka organizacyjna Wydział Historii	Języki wykładowe polski
Poziom studiów studia drugiego stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy
Forma studiów studia stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe
Profil studiów profil ogólnoakademicki	
Koordynator zajęć	Beata Halicka, Agnieszka Smółczyńska-Wiechetek
Prowadzący zajęcia	Beata Halicka, Agnieszka Smółczyńska-Wiechetek
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Egzamin
	Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	wprowadzenie studenta/studentki do metod badań stosowanych w naukach humanistycznych oraz zapoznanie ich z metodami badań i problemami stawianymi przez teorię i praktykę nauk humanistycznych
C2	uzyskanie przez studenta/studentkę wiedzy koniecznej do rozumienia podstawowych zagadnień metodologii nauk humanistycznych, niezbędnych do prowadzenia w przyszłości samodzielnych badań z zakresu wschodoznawstwa
C3	kształtowanie umiejętności samodzielnego wybierania przez studenta/studentkę koncepcji metodologicznych, odpowiednich do założonych celów poznawczych oraz wykształcenie w nich umiejętności tworzenia modelu własnego postępowania badawczego według odpowiednich reguł metodologicznych

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna i rozumie znaczenie odpowiedniego doboru metod i technik badawczych w realizacji badań naukowych z zakresu wschodoznawstwa, ze szczególnym uwzględnieniem metodologii nauk humanistycznych	WZN_K2_W01	Egzamin pisemny, Test, Esej
W2	zna i rozumie tendencje rozwojowe historii nauk humanistycznych od teorii nowożytnych do posthumanistyki oraz złożone związki występujące między nimi	WZN_K2_W01, WZN_K2_W07	Egzamin pisemny, Test, Esej
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi wykorzystywać wiedzę z dziedzin nauk humanistycznych do twórczego identyfikowania, formułowania i rozwiązywania złożonych problemów oraz wykonywania zadań o charakterze badawczym, a w szczególności definiować cel i przedmiot badań, formułować hipotezę naukową i wnioskować na podstawie wyników badań	WZN_K2_U01, WZN_K2_U02	Egzamin pisemny, Test, Esej
U2	potrafi na podstawie różnych koncepcji metodologicznych tworzyć własne modele postępowania badawczego według odpowiednich reguł metodologicznych, a także rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo je stosować	WZN_K2_U01, WZN_K2_U02	Egzamin pisemny, Test, Esej
U3	potrafi komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii naukowej związanej z metodologią nauk humanistycznych	WZN_K2_U03	Egzamin pisemny, Test, Esej
U4	na podstawie odpowiednio opracowanego materiału badawczego potrafi przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich, a także potrafi krytycznie odnieść własne wyniki do wyników innych badaczy, wyjaśnić powstałe różnice oraz ocenić znaczenie i jakość uzyskanych rezultatów	WZN_K2_U02, WZN_K2_U03, WZN_K2_U04, WZN_K2_U08	Egzamin pisemny, Test, Esej
U5	potrafi rozpoznawać rodzaje źródeł, dokonać analizy treści oraz krytyki źródeł	WZN_K2_U01, WZN_K2_U02	Egzamin pisemny, Test, Esej

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U6	potrafi wskazać na istotne cechy wypowiedzi naukowej, różnych form wypowiedzi akademickiej i odróżnić je od wypowiedzi innego typu	WZN_K2_U03	Egzamin pisemny, Test, Esej
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów/gotowa do wykorzystywania posiadanej wiedzy do diagnozowania i rozwiązywania prostych problemów poznawczych	WZN_K2_K02	Egzamin pisemny, Test, Esej

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Działalność badawcza człowieka. Społeczne uwarunkowania poznania. Metodologia nauk humanistycznych - zarys historyczny, pojęcie humanistyki, nowożytnie teorie i klasyfikacja nauk.	W1, W2	Wykład
2.	Historia jako przedmiot refleksji metodologicznej.	W1, W2	Wykład
3.	Metodologia pozytywizmu wobec nauk humanistycznych (August Comte, Hipolit Taine, John Stuart Mill).	W1, W2	Wykład
4.	„Zwrot badawczy” w humanistyce. Problem poziomu analizy, rodzaje badań w naukach humanistycznych. Opisowe i normatywne podejście do metod.	W1, W2	Wykład
5.	Neopozytywizm i metoda analityczna (Ludwig Wittgenstein, Karl Popper). Teoria i program badawczy (Imre Lakatos). Szkoła lwowsko-warszawska (Tadeusz Kotarbiński).	W1, W2	Wykład
6.	Metoda strukturalna i jej zastosowanie w naukach humanistycznych (Claude Lévi-Strauss, Roland Barthes, Gilles Deleuze).	W1, W2	Wykład
7.	Post-strukturalizm (Michael Foucault). Szkoła frankfurcka (Jürgen Habermas). Założenia metodologiczne postmodernizmu (Jacques Derrida, Richard Rorty).	W1, W2	Wykład
8.	Fakt, proces historyczny - wzory badania historycznego. Teoria wiedzy źródłowej i pozaźródłowej (metoda ustalania faktu, teoria, struktura, funkcje wiedzy źródłowej i pozaźródłowej).	U1, U2, U5, U6	Wykład
9.	Narracja - problem narracji w metodologii nauk (rodzaje, język, rola, kategorie, zadania, składowe i wartościowanie).	U3, U5	Wykład
10.	Jak zaplanować badanie: etapy procesu badawczego, pytania badawcze, definiowanie pojęć, operacjonalizacja, wskaźniki, pomiar zmiennych, wzory badania historycznego, określanie pola badawczego, problem badawczy - istota i typologie, hipotezy badawcze metody, techniki, narzędzia badawcze).	U1, U2, U3, U4	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
11.	Metodologiczne problemy warsztatu badawczego historyka (narracja historyczna, reprezentacja, czas i przestrzeń w refleksji historycznej).	U1, U5, U6	Wykład
12.	Analiza treści i analiza narracji - rodzaje źródeł zapisanych, gdzie szukać źródeł zapisanych, zasady analizy zawartości przekazów masowych (bazy danych, biblioteki, katalogi).	U3, U4, U5, U6	Wykład
13.	Krytyka źródeł. Autentyczność źródeł i wiarygodność informatora. Metody ustalania faktów historycznych.	U2, U5, U6, K1	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład problemowy, Praca z tekstem

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	<p>bardzo dobry (bdb; 5,0): wysoce precyzyjna umiejętność sformułowania zwartej, spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi pisemnej na temat podstawowych zagadnień z metodologii nauk humanistycznych wyrażona w znakomitym języku naukowym. Umiejętność formułowania problemu badawczego. Umiejętność formułowania hipotez badawczych. Perfekcyjna umiejętność wyboru koncepcji metodologicznych odpowiednich do założonych celów poznawczych. Umiejętność tworzenia modelu własnego postępowania badawczego według odpowiednich reguł metodologicznych. Doskonała znajomość literatury przedmiotu.</p> <p>dobry plus (+db; 4,5): bardzo dobra umiejętność sformułowania zwartej, spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi pisemnej na temat podstawowych zagadnień z metodologii nauk humanistycznych wyrażona w bardzo dobrym języku naukowym. Umiejętność formułowania problemu badawczego. Umiejętność formułowania hipotez badawczych. Bardzo dobra umiejętność wyboru koncepcji metodologicznych odpowiednich do założonych celów poznawczych oraz dobra umiejętność tworzenia modelu własnego postępowania badawczego według odpowiednich reguł metodologicznych. Bardzo dobra znajomość literatury przedmiotu.</p> <p>dobry (db; 4,0): umiejętność sformułowania zwartej, spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi pisemnej na temat nauk humanistycznych wyrażona w dobrym języku naukowym. Umiejętność formułowania problemu badawczego. Umiejętność formułowania hipotez badawczych. Dobra umiejętność wyboru koncepcji metodologicznych odpowiednich do założonych celów poznawczych oraz podstawowa umiejętność tworzenia modelu własnego postępowania badawczego według odpowiednich reguł metodologicznych. Dobra znajomość literatury.</p> <p>dostateczny plus (+dst; 3,5): umiejętność sformułowania zwartej, spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi pisemnej na temat podstawowych zagadnień z metodologii nauk humanistycznych wyrażona w poprawnym języku naukowym. Umiejętność formułowania problemu badawczego. Umiejętność formułowania hipotez badawczych. Dobra umiejętność wyboru koncepcji metodologicznych odpowiednich do założonych celów poznawczych oraz dobra umiejętność tworzenia modelu własnego postępowania badawczego według odpowiednich reguł metodologicznych. Dobra znajomość literatury.</p> <p>dostateczny (dst; 3,0): umiejętność sformułowania zwartej, spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi pisemnej na temat podstawowych zagadnień z metodologii nauk humanistycznych wyrażona w poprawnym języku naukowym. Umiejętność formułowania problemu badawczego. Umiejętność formułowania hipotez badawczych. Podstawowa umiejętność wyboru koncepcji metodologicznych odpowiednich do założonych celów poznawczych oraz podstawowa umiejętność tworzenia modelu własnego postępowania badawczego według odpowiednich reguł metodologicznych. Pobieżna znajomość literatury przedmiotu.</p> <p>niedostateczny (ndst; 2,0): nieumiejętność sformułowania zwartej, spójnej, umocowanej teoretycznie wypowiedzi pisemnej na temat podstawowych zagadnień z metodologii nauk humanistycznych wyrażonej w poprawnym języku naukowym. Nieumiejętność formułowania problemu badawczego. Nieumiejętność formułowania hipotez badawczych. Nieumiejętność wyboru koncepcji metodologicznych odpowiednich do założonych celów poznawczych oraz brak umiejętności tworzenia modelu własnego postępowania badawczego według odpowiednich reguł metodologicznych. Nieznajomość literatury.</p>

Literatura

Obowiązkowa

1. Topolski J., Metodologia historii, Warszawa 1984.
2. Popper K., Logika odkrycia naukowego, tłum. U. Niklas, Warszawa 2002 (rozdziały I, II i IV).
3. Werner W., Wprowadzenie do historii, Warszawa 2012.
4. Foucault M., Archeologia wiedzy, tłum. A. Siemek, Warszawa 1977, (rozdział I, s. 17-43).
5. Habermas J., Filozoficzny dyskurs nowoczesności, tłum. M. Łukasiewicz, Kraków 2000 (s. 9-33).
6. Derrida J., Dekonstruuując terroryzm, w: G. Borradori, Filozofia w czasach terroru. Rozmowy z Jurgenem Habermasem i Jacques'em Derridą, tłum. A. Karalus, M. Kilanowski, B. Orlewski, Warszawa 2008, s. 168-206.
7. Sokolowski R., Wprowadzenie do fenomenologii, tłum. M. Rogalski, Kraków 2012.

Dodatkowa

1. Domańska E., Teoria wiedzy o przeszłości na tle współczesnej humanistyki, Poznań 2010 (rozdziały 5, 6-12, 15-17).
2. Kowalewski J., Piasek W., „Zwroty” badawcze w humanistyce. Konteksty poznawcze. Kulturowe i społeczno-instytucjonalne, Olsztyn 2010.
3. Cassirer E., Esej o człowieku. Wstęp do filozofii kultury, tłum. A. Staniewska, Warszawa 1971.
4. Bauman Z., Kultura jako spółdzielnia spożywców, w: tenże, Ponowoczesność jako źródło cierpień, Warszawa 2000, s. 181-199.
5. Popper K., Czy historia ma sens?, w: tenże, Społeczeństwo otwarte i jego wrogowie, t. 2, Warszawa 2007, s. 327-353.
6. Watkins J., Wyjaśnianie historii, tłum. A. Chmielewski, Wrocław 1992.
7. Kelley D.R., Granice historii. Badanie przeszłości w XX w., tłum. B. Hlebowicz, Warszawa 2009.
8. Dilthey W., Budowa świata historycznego w naukach humanistycznych, tłum., oprac. i posł. E. Paczkowska-Łagowska, Gdańsk 2004.
9. Wittgenstein L., Dociekania filozoficzne, tłum. B. Wolniewicz, Warszawa 1953.
10. Domańska E., Pomorski J., Wprowadzenie do metodologii historii, Warszawa 2022.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Przygotowanie do zajęć	10
Czytanie wskazanej literatury	25
Przygotowanie pracy pisemnej	10
Przygotowanie do egzaminu	15
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
WZN_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wykorzystywania w stopniu zaawansowanym posiadanej wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu
WZN_K2_U01	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać złożone problemy oraz wykonywać nietypowe zadania, w tym w stopniu pogłębionym dokonywać właściwego doboru źródeł i informacji z nich pochodzących, oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji przy zastosowaniu odpowiednich metod, narzędzi i technik informacyjno-komunikacyjnych traktowanych innowacyjnie oraz stosować wiedzę i umiejętności tworzenia wybranych form wypowiedzi akademickiej
WZN_K2_U02	Absolwent/ka potrafi formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami badawczymi
WZN_K2_U03	Absolwent/ka potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców
WZN_K2_U04	Absolwent/ka potrafi prowadzić debatę
WZN_K2_U08	Absolwent/ka potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie
WZN_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu - wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące wiedzę ogólną w zakresie wschodoznawstwa w ramach dyscypliny historia, oraz wybrane zagadnienia z zakresu historii Europy Wschodniej i Azji
WZN_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym historyczne, społeczne, kulturowe i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanej ze wschodoznawstwem, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego